

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus Aliqui De Examine Conscientiæ Generali Quotidiano Secundum Doctrinam S. P. N. Ignatii In Libello Exercitiorum

Palma, Luis de la

Coloniae, 1701

cap. 8. De motivis compunctionis, & doloris de peccatis; & de puncto
quinto examinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51909](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51909)

transit, & vix sero reditur. Quod parum vel nihil prodest attenditur: & quod summè necessarium est, negligenter præteritur. Quia totus homo ad exteriora defluit: & nisi citò resipiscat, libens in exterioribus jacet. Hæc de Compunctionis impedimentis sufficiant, ad motiva ejus veniamus.

C A P U T VIII.

De Motivis Compunctionis, & doloris de peccatis: & de Puncto quinto Examini.

LOquendo generaliter, hæc Motiva duo sunt. Primum est timoris, ex multitudine, & gravitate peccatorum, pœnarumque consideratione: & hoc proprium est incipientium. Secundum, amoris; ex desiderio placendi Deo propter se, & propter beneficia ab illo percepta. Amor hic, cum accenditur, erumpit in desideria inflammata visionis divinæ, & unionis cum summo bo-

bono per nexus indissolubiles æternæ caritatis: atque hæc compunctio propria est perfectis. Hæc duo motiva, ut Gregorius docet, significata sunt per duo illa altaria, quæ Moyles jubente Domino, coram tabernaculo extruxit.

„ (a) In tabernaculo fœderis duo alta-
 „ ria fieri à Domino jussa sunt, ado-
 „ lendis scilicet thymiamatibus unum,
 „ alterum comburendæ carnis. Primum
 „ altare foris erat, secundum intrâ
 „ Sancta Sanctorum. Altare ergò pri-
 „ mum compunctio timoris est: altare
 „ secundum, compunctio amoris. Illud
 „ quippè peccata lugentium est: illud
 „ verò æterna gaudia totis desideriis
 „ inbiantium. Illius lapides, recogni-
 „ tationes peccatorum: hujus lapides,
 „ meditationes perennium gaudio-
 „ rum. “ Explicatius alibi hæc propo-
 nit idem S. Pater, additis rationibus
 & expressionibus ab experientia fervo-
 reque proprio promanantibus. (b) „ In
 „ multas species, inquit, compunctio
 „ divi-

(a) *In caput 14. 35. libri. 1. Reg.*

(b) *Lib. 3. Dial. c. 34.*

„ dividitur, quandò singulæ quæque
 „ pœnitentibus culpæ planguntur.....
 „ Principaliter verò compunctionis
 „ genera duo sunt. Quia Deum si-
 „ tiens anima prius timore compungi-
 „ tur, post amore. Prius enim sese
 „ in lacrymis affligit, quia dum gra-
 „ vitatem malorum suorum recolit,
 „ pro his perpeti æterna supplicia
 „ pertimescit. At verò cum longâ
 „ mœroris auxietate fuerit formido
 „ consumpta, quædam jam de præ-
 „ sumptione veniæ securitas nascitur,
 „ & in amore cælestium gaudiorum
 „ animus inflammatur. Et qui prius
 „ flebat, ne duceretur ad supplicium;
 „ postmodum amarissimè flere incipit,
 „ quia differtur à regno. Contempla-
 „ tur etenim mens, qui sint illi An-
 „ gelorum chori, quæ ipsa societas
 „ beatorum spirituum, quæ majestas
 „ æternæ visionis Dei, & amplius
 „ plangit, quia à bonis perennibus
 „ deest, quam flevit prius cum mala
 „ æterna metuebat. Sicque fit, ut
 „ perfecta compunctio formidinis,
 „ tradat

„ tradat animum compunctioni dile-
 „ ctionis. “ Juxtà hanc doctrinam
 Gregorii, facilius compunctione tan-
 getur, qui timoris, & amoris usu fuerit
 magis exercitatus. Dolorem enim
 culparum facilè sentiet, qui damna sua
 metuit, lucrum suum amat, & super
 omnia Dei sui obsequium, & gloriam
 concupiscit.

Notandum verò, Compunctionis
 materiam, quandò nascitur ex timore,
 ordinariè esse peccata, vel præsentia,
 vel præterita, quæ periculum creant
 damnationis; itemque culpas veniales,
 præsertim frequentiores, & deliberatas:
 tum quia poenæ purgatorii gravissimæ
 his respondent, tum etiam quia dispo-
 nunt ad mortale, & consequenter ad
 damnationem. At in animabus perfe-
 ctioribus, quandò compunctio jam
 nascitur ex amore, materia ordinaria
 sunt peccata præterita, etsi condonata
 existimentur; quia semper dolent,
 Deum his offensum fuisse: item, pec-
 cata aliena, tum quia Deum offendunt,
 tum quia proximo damnum afferunt,
 item

æque
 tur....
 ctionis
 um si-
 pungi-
 im se
 n gra-
 ecolit,
 pplicia
 longā
 rmido
 e præ-
 scitur,
 iorum
 i prius
 icium;
 acipit,
 mpla-
 i An-
 ocietas
 ajestas
 nplius
 nibus
 mala
 t, ut
 linis,
 tradat

item imperfectiones propriæ, negligentiaque præsentis; quia vident non esse se, quod tamen esse desiderant, & Dei gloriam: item beneficia divina quibus non responderunt ex debito suo: item exilium hujus vitæ quod protrahitur, & cælestis patriæ securitas quæ differtur: imò sola cogitatio, fieri adhuc posse ut Deum offendant, & Dilecto suo priventur. Hos, qui statum hunc contigerunt, affligit compunctioque magis, quam alios primum inchoantes affligat compungatque peccatum ipsum, Deique jactura. Ad hæc igitur capita reducitur doloris, & compunctionis materia ordinaria, sive illam timor eliciat, sive amor. Timor enim dolorem generat propter periculum damnationis; amor verò Dei, & proximi, dolere facit de peccatis nostris & alienis, quia Deum dilectum offendunt, & malum gravissimum proximo afferunt; & quia hætenus destituimus virtutum perfectione, quam & divina bonitas meretur, & nos Deo debemus. Dicenda nunc aliqua de ratione, quæ motiva

mo
jan
do
Ce
pe

e
e
jac
va
riv
sol
ux
cto

"
"
"
"
"
"
"
"
"
"

motiva Compunctionis ex capitibus jam dictis depromenda sint, secundum doctrinam S. Chrysostomi, qui de Compunctione fusè scribit in libris super hoc argumento.

Ante omnia, *Materia justì doloris, & interna compunctionis sunt peccata & vitia nostra, quibus ita involuti jacemus, ut raro caelestia contemplari valeamus*, inquit à Kempis. (a) Motivum hoc eleganter prolequitur Chrysostomus, ab exemplo illorum, qui uxorem, maritum, aut liberos defunctos deplorant. (b) “Requiramus,” inquit, à lugentibus, istos dico pro charorum suorum amissione lugentes, & in egestate positos, & non qualescumque homines, sed illos ipsos potentes & divites, & in deliciis agentes, qui ventri & voluptati vivunt, qui prandia usquè ad vespèram, cœnas in medium noctis extendunt, qui aliena diripiunt, & propria profundunt: istos ipsos interrogemus,

E

” si

(a) *lib. 1. c. 21. n. 4.*

(a) *De Compunc. l. 1. in fine.*

„ si quandò aut unicum pater filium
 „ aut uxor ereptum citò plorat ma-
 „ tum ; quomodò , velut fulmin-
 „ quodam ictû animâ , aufugiunt con-
 „ tinuo , nec usquam apparent omne
 „ illæ molles & dissolutæ deliciæ. Nu-
 „ quam ventris cura aut sollicitudo
 „ carnishabetur : sed acerrimæ con-
 „ nentiaë introducitur philosophia
 „ abstinetur ab omnibus , aguntur ex-
 „ tensa jejunia , juges vigiliæ , hum-
 „ requiescitur , summum silentium
 „ quies magna , humilitas ultima
 „ mansuetudo ineffabilis , miseratio
 „ immensa. Etiam si auferantur o-
 „ mnia , etiam si diripiantur , nihil pro-
 „ his animus curat , nihil movetur
 „ etiam si igne concrementur universa
 „ & census pariter cum domibus pereant
 „ non indignatur , non irascitur.
 Dein post allatas rationes causasque
 tantæ mutationis , sic pergit : “ Un-
 „ sola cogitatio , unus intuitus imagi-
 „ defuncti est. Ille vultus ante oculos
 „ ponitur ; ille aspectus menti atque
 „ animo exhibetur , ille ei cibus , ille
 „ potus

„ potus est. Quod si somnus fuerit ,
 „ somnia inde ducuntur : ibi omnis
 „ requies , ibi omne solatium , ibi
 „ gloria , ibi divitiæ , ibi potentia ,
 „ ibi omnes deliciæ collocantur. Sic
 „ oportebat & nos salutem nostram
 „ lugere perditam , atque animam no-
 „ stram mortuam lamentari , ut nihil
 „ amplius dicam. Exhibeamus ani-
 „ mæ nostræ , quod illi exhibent car-
 „ ni alienæ. An non extremæ mise-
 „ riæ est , ut hi quidem qui filios aut
 „ uxores lugent , ad nihil aliud occu-
 „ pent mentem suam , nisi ut defun-
 „ ctos suos quasi intueantur , & illos
 „ semper animo , & cogitatione con-
 „ spiciant ? nos verò , quibus salus
 „ mortua , & regni cælorum spes ex-
 „ tincta est , omnia magis quam hoc
 „ cogitamus. „ Hucusque Chrylосто-
 „ mus , ex cuius eloquenti stylo , & si-
 „ militudine quam proponit , datur col-
 „ ligere , pro meditatione de peccatis
 „ compositionem loci peridoneam esse ,
 „ cernere animam nostram in corpore
 „ corruptibili velut cadaver in sepulcro.

filium
 at mar
 fulmin
 unt con
 nt omne
 iæ. Nu
 ollicitu
 æ con
 sophia
 untur e
 , hum
 entium
 ultima
 miserati
 ntur o
 nihil p
 rovetur
 univer
 is pereg
 scitur.
 aufasqu
 „ Un
 is imag
 e oculos
 ti atque
 ous, ille
 „ potus

Secundò, Motivum iusti doloris etiam sunt peccata, & calamitates proximi: quod nemo negabit, quia aliquis sincerae caritatis affectu tangitur. Liquet hoc ex ipsius Christi exemplo qui flevit super civitatem Jerusalem recogitans ejus culpas, & earum penas imminentes. Flevit itidem super Lazarum mortuum, cujus mors corporalis figura erat animae mortuae peccatum. Et verò certum est eos, qui luce caelesti illustrati cognoscunt rerum praesentium vanitatem, & futurarum veritatem, affligi animo, quando vident usqueadeò inverti omnia in hoc mundo: tantam esse Dei oblivionem, tantum spiritualium aeternarumque rerum contemptum, tam effraenatam possessionum temporalium sitim, dissolutionem tantam in omni genere voluptatum, tantam libertatem peccandi. Audiamus Chrysostomum super hoc, qui has temporum suorum calamitates deplorans, prophetice loquitur de temporibus etiam nostris (a)

(a) De Compunct. lib. I. initio

„ Tantam malorum labem , tantaque
 „ videmus quotidie flagitia cumulari :
 „ quæ si velis considerare per singula ,
 „ numquam poteris à lacrymis tempe-
 „ rare. Sic enim omnia confusa , sic
 „ sunt cuncta resoluta , ut ne vesti-
 „ gium quidem virtutis ulquam videas ,
 „ nequitiâ verò & luxuriâ repleta esse
 „ cuncta perspicias. Et quod est in-
 „ felicius ; perurgentium nos malo-
 „ rum jam nec ipsi sensum capimus ,
 „ nec aliis præbemus , nec alios mo-
 „ nemus : sed sumus velut corpus ,
 „ extrinsecus quidem vestimentis ad-
 „ ornatum , intrinsecus verò tabe
 „ pessimi languoris absumptum. Et
 „ contingit nobis , quod illis solet ,
 „ qui vel phrenesim patiuntur , vel
 „ mente capti sunt : à quibus cum
 „ multa turpia , & periculosa vel dicantur ,
 „ vel etiam gerantur , nec pudoris
 „ tamen aliquid , nec poenitudinis
 „ capiunt ; quinimò & magnifici sibi
 „ ac sapientiores sanis videntur ac
 „ sapientibus. Ita & nos , cum omnia
 „ quæ sanitati contraria sunt ge-

E 3

„ ra-

dolori
 tes pro
 i aliquo
 r. Li
 templo
 ulalem
 am po
 n supe
 ors cor
 uæ pe
 st eos
 noscun
 & futu
 , quan
 nnia in
 oblivio
 narum
 frænen
 n, dil
 gener
 peccan
 n supe
 n cala
 loqui
 tris (a)
 Tan-
 o

„ ramus : nec hoc ipsum quidem
 „ quod deest nobis, sanitatem nomi-
 „ namus. At enim, si fortè in cor-
 „ pore parum aliquid morbi pulsaverit
 „ statim & medicos adhibemus, &
 „ pecunias profundimus, & omni
 „ observantiâ quod competit gerimus
 „ nec prius cessatur, quam quæ mo-
 „ lesta sunt mitigentur. Anima vero
 „ cum quotidie vulneretur, cum per
 „ singula lanietur, uratur, præcipite-
 „ tur, & modis omnibus pereat: ne
 „ parva quidem pro eâ nos cura solli-
 „ citat. Sed horum omnium causa
 „ illa est, quod omnes pariter hic
 „ morbus obtinuit. Et tamquam si
 „ accidat, multis sub uno morbo
 „ languentibus præsto esse neminem
 „ sanum, certum est quod omnes pa-
 „ riter corrumpat, & absumat incuria,
 „ dum nemo est qui vel opportuna
 „ præbeat, vel importuna prohibeat:
 „ ita & in nobis, dum nemo sanus
 „ est, sed omnes languemus, alii
 „ majore, alii minore ex parte, ne-
 „ mo est qui curet: omnes enim in-
 „ digent

„digent curâ. „Plura addit hic Doctor, sed hæc sufficiunt, ut liqueat quam uberem doloris, & lacrymarum materiam suppeditet corruptio morum hodierna, Dei oblivio, ejusque mandatorum contemptus. Cæcus est, qui hoc non videt: durus, qui non ingemiscit. Ex iisdem verò principiis oritur, non tangi peccatis suis, & non tangi alienis: utrumque enim à levitate cordis provenit. Causam doloris auget, quod culpas insequentur pœnæ, mundusque omnis, ut peccatis, ita castigationibus plenus sit: nequè tamen homines his moventur magis, quam culpis ipsis. *A plantâ pedis usque ad verticem non est in eo sanitas,* inquit Isaias: adduntur tamen peccatis peccata nova, cum jam Deus non habeat novas pœnas, postquam omni suppliciorum genere nocentes punivit. Quis talia spectans temperet à lacrymis? Omnem profectò humanitatem is exuisset, qui aulam ingrediens afflictis refertam, quorum alios Chirurgus ferro candente ustulat, alios pedibus,

E²4 alios

videm
n nomi
in cor
laverit
us, &
z omni
gerimus
uæ mo
na ver
cum pe
excipite
eat: ne
ra solli
n causa
ter hic
quam si
morbo
minem
nes pa
ncuria
ortuna
iubeat
sanus
, affl
, ne
im in
digent

alios brachiis mutilat, inter omnium
ejulatus in risum solus prorumperet
item ille, qui carcerem ingressus, in-
tereà dum tortor hos eculeo, hos tor-
mentis aliis afficit, nullum daret com-
patientis animi signum. Horum si-
milis videtur, qui non discruciat in
hoc mundo, ubi vix reperias aliquem
qui nullam sentiat tribulationem, vel
propter poenam peccati, vel propter
affectuum malorum medelam, vel
propter exercitium virtutis, vel prop-
ter meritorum incrementum. Hinc
verissimè à Kempis: (a) *Bonus homo
sufficientem invenit materiam dolendi et
flendi: sive enim se considerat, sive de
proximo pensat, scit quia nemo sine tri-
bulatione hic vivit.*

Tristitia de malis alienis à virtute
caritatis profluit: quandò autem cari-
tas Dei in nobis perfecta est, dolorem
insuper excitant culpæ propriæ, etiam
tunc cum præsumimus per Dei miseri-
cordiam has remissas extinctasque esse.
Neque enim jam affligitur anima prop-
ter

(a) *Lib. I. c. 21. n. 4.*

ter damnum quod à peccatis resultat, sed propter Deum à se offensum. Et pro mensura amoris & cognitionis quid mereatur Deus, & quid Deo nos debeamus, augetur hujus offensionis dolor & pudor. Longèque abest ut sensus iste imminuatur, ex eo quod speremus peccata remissa esse: vel ex hoc ipso enim tantum incrementi sumit, quantò minor jam subest ratio offendendi, majorque amandi illum, qui cum in potestate haberet injuriam sibi illatam vindicare pœnis æternis, tantâ bonitate illam condonat. Ita ut, quemadmodum hæc divina miseratio beneficiis ejus minoribus annumeranda non est: ita etiam fortassè sit ex stimulis fortioribus, qui incitant ad dolorem. Ex quo enim alio fonte profili- re potuit rivus ille lacrymarum, qui ex oculis S. Petri usque ad vitæ exitum æque copiosè profluxit, atquè si delictum ejus adhuc recens fuisset? Opor-
 „ tebat, inquit Chrysostomus, (a)
 „ non solum scire & confiteri, quia

E 5

„ multa

(a, De Compunc. l. I. circa fin.

„ multa in nobis delicta sunt : verum
 „ & unumquodque peccatum, & ma-
 „ jus, & minus, quasi in libro, ita
 „ in corde habere descriptum : idque
 „ frequentius recensere, atque ante
 „ oculos ponere, & hæc tamquam
 „ nuper admissa lugere. Ita enim &
 „ animæ arrogantiam frangeremus
 „ frequentius eam de malis suis & vi-
 „ tiis commonentes; & cautela nobis
 „ ne ultra in eadem delicta incidere-
 „ mus, acrior nasceretur.... Etenim
 „ licet reatu absolvamur, peccata ta-
 „ men priora si ducantur ante oculos
 „ sufficienter incutere possunt animæ
 „ verecundiam, & provocare eam ad
 „ amorem ejus, qui tam multa & tam
 „ magna concessit.... Oportet
 „ ergo recordari nos priora delicta
 „ etiam ea pro quibus veniam conse-
 „ cuti sumus : & intuentes quam in-
 „ gentem modium debiti nobis remissi-
 „ Deus, & amplius eum diligere, &
 „ verecundiam pudoremque concipe-
 „ re, atque ex his corde compun-
 „ gi. Ita Chrysostomus : declarans in-
 „ super

super motiva quibus perfecti ad compunctionem excitantur, etiam de defectibus minimis & quotidianis. Sic enim pergit: „ Sufficit enim sanctis
 „ & magnis, sicut & vos estis (scribebat hæc ad Monachos, quorum sanctitatem extollit,) ad compunctionem
 „ cordis recordari divina beneficia: &
 „ operum vestrorum gloriam, non
 „ vobis ipsis assignare, sed Deo. Sufficit, sicubi vel parum aliquid vos
 „ latuit, quantò vos magni estis, tantò id velut à magnis viris commissum
 „ gravius judicare. Sufficit considerare illorum vitas, qui summam
 „ sanctitatis & justitiæ regulam servarunt, & per omnia placuerunt Deo.
 „ Sed & naturam peccati cogitare vel locem, rapidam, subreptivam: &
 „ ob hoc incerta esse quæ futura sunt, & valdè dubia, & tam periculosa,
 „ ut ea etiam magnus ille metuat Paulus. Hoc enim indicat, cum dicit
 „ se timere, ne forte cum aliis prædicarit, ipse reprobus fiat „ Et iterum cum ait: „ Qui se putat stare,
 „ videat.

„ videat ne cadat Vobis ergo
 „ majoribus ista sufficiant : nobis au-
 „ tem cum his adhibenda sunt etiam
 „ alia medicamenta fortiora , & qua
 „ possunt destruere quidem arrogan-
 „ tiam , inferere vero dolorem cordis
 „ & animi mœrorem.

Ex toto hoc discursu, quem Chry-
 sostomus ferè dictavit, sequitur, nul-
 lo in statu esse aliquem, dummodo
 seipsum non negligat, qui non habeat
 materiam copiosam, motivaque urgen-
 tia compunctionis: & in hanc rem ex
 quolibet capite prædicto, puncta quæ-
 dam sive considerationes in promptu
 habendas esse, quæ veluti pondere
 quòdam levitatem vanamque lætitiā
 supprimant, (quæ à Chrysostomo *ar-
 rogantia* dicitur;) unàque sanctam tri-
 stitiā, dolorem pium, lætitiā spi-
 ritualem ingenerent. Ad hunc mo-
 dum dispositus, facili modo movebitur
 ad culparum dolorem: quantòque
 dolor fuerit major, tantò firmiter
 propositum emendationis, sive ultimum
 hujus exercitii punctum, & exami-

nis

nis fructus præcipuus, utpotè sinè quo puncta omnia cetera in irritum cadunt. Ut quid enim puncto secundo petitur gratia ad notitiam peccatorum, nisi ut emendentur? Ut quid excutimus puncto tertio cogitationes, verba, & opera per horas singulas, nisi ad hoc ipsum? Ut quid puncto quarto de peccatis dolemus seriò & cordatè, nisi ut peccata non redeant? Memoria verò beneficiorum divinorum & gratiarum actio, quam adhibemus puncto primo, huc spectat, ut collatâ cum his beneficiis immensis ingratitudine nostrâ, dolor augeatur. Dolor autem verus non est, nisi propositum emendationis annexum habeat, quo nos deducit punctum quintum. Quis enim verè dolet, qui doloris objectum non statuit repudiare posthac? Patet igitur priora puncta quatuor referri ad quintum, veluti ad Examinis animam, sinè quo cetera vitam non habent. Atquè ut loquamur generaliter, fructus præcipuus quem in Exercitiis suis S. P. intendit, in propositis sive actibus voluntatis fi-

tus est: & similiter fructus totus Examinis, (qui sanè permagnus est) in dolore & proposito emendationis consistit. Dolor si est verus, causa propositi est; & propositum si est solidum probat veritatem doloris. Hinc Chrysostomus emendationem vitæ omnium morumque reformationem compunctioni adscribit: compunctioni inquam quæ & dolorem involvit, & propositum. Sic enim ait: (a) “ Sola est cordis compunctio, quæ facit animam
 „ horrescere purpuram, desiderare cilicium, amare lacrymas, fugere risum. Sola est, inquam, compunctio, quæ sicut ignis omne animæ vitium perurit & adimit, & quantacumque in eâ repererit mala, abstergit universa. & penitus delet.
 „ Concupiscentiarum flammæ si invenerit, ut fluvius inundans extinguit, & enecat: curarum multitudines, & perturbationes si videat, velut flagello quodam exturbat, & effugiat, & procul esse à domiciliis animæ
 „ mæ

(a) *Ibid. lib. 2. ante med.*

mæ jubet. Ac sicut pulvis non po-
 „ test stare antè faciem venti; ita ni-
 „ hil malarum cogitationum in animâ
 „ residere potest, ubi compunctio
 „ cordis affuerit. „ Et deinde: (a)
 „ Hæc igitur causa est, quod malis
 „ addimus mala, dum priorum me-
 „ moria non permanet, nec dolor
 „ aliquis inuritur pro conscientia de-
 „ licti Et sic consuetudine con-
 „ temnendi, dum de præteritis dolor
 „ nullus est, facilius supervenientibus
 „ malis locum damus. Quod si om-
 „ nis ex animâ stimulus auferatur, &
 „ cuncta ei securitatis fræna laxentur,
 „ quis eam post hæc tenebit, aut quis
 „ eam de præcipitiis revocabit? Quid
 „ prohibet, ubi nihil metuitur, ubi
 „ nihil verecundia, nihil pudoris ad-
 „ mittitur, ut non in omnes perditio-
 „ nis foveas demergatur? Pro his ergo
 „ lugent Sancti, & gemitus suos con-
 „ ferunt in conspectu Dei. „ Sic
 „ ille.

Notandum hic etiam, ad punctum
 quin-

(a) Ibid. circa fin.

quintum siue propositum emendationis
 pertinere res duas. I. Curandum est
 cognoscamus, tum radices culparum
 internarum, ut evellantur; tum etiam
 illarum occasiones, (si exteriores ali-
 quæ sunt,) ut tollantur; ab his enim
 pendet effectus emendationis, quem
 proponimus. Quâ ratione culparum
 radix dignosci possit, dicetur in Tra-
 ctatu de Examine particulari. Certum
 enim est unumquemque, secundum
 naturæ suæ propensionem & consuetu-
 dines, vitiosis quibusdam affectibus
 subiacere: ex quibus veluti radicibus
 ceteri defectus pullulant. Certum est
 similiter, occasiones quasdam externas
 non raro occurrere, in quibus quisque
 experitur se vel cespitare, vel cadere.
 Proponenti autem emendationem, in-
 cumbit in occasiones istas inquirere, fi-
 bique illarum fugam indicere. Quem
 enim usquè adeò hebetem reperi-
 as, qui cum indentidem cespitat vel cadit
 quoties domo egreditur, non attendat
 ad hujus infortunii causam? Quis non
 adhibet oculos, & manus, ut illam
 amo-

amoveat? II. Ad hoc propositum spectat etiam afflictio corporis quædam, quæ serium emendationis propositum comitetur. Hanc admirabilis omnino virtutis esse, sentient recidivi.

Deniquè observationem meretur, quam mira sit Examinis utriusque, tam Generalis quam Particularis conspiratio. Ubi enim alterum desinit, alterum incipit: ut emendationem perfectam, quam intendimus, consequamur. Generale enim incipit ab inquisitione, & desinit in proposito. Particulare verò incipit à proposito, quia mane, primo tempore, circa objectum suum proponit: meridie verò, & vesperti, secundo tertioque temporibus, inquit in defectus adversus propositum commissos, ut hoc firmiter firmitusque servetur. Ex quo colligitur, modum ordinemque horum Examinum postulare, ut Generale præcedat, & Particulare subsequatur. Inquirendum enim prius in defectus omnes cum proposito emendationis: & dein seligendus defectus particularis,

ris,

ris, quem veluti caput & radicem ceterorum esse comperimus, ut circa hunc concipiatur propositum speciale quod per inquisitionem multiplicem roboretur. Hoc cum ita sit: cur tamen S. P. in libello Exercitationum Examen particulare Generali præmisserit, dicetur ubi de proposito Examinis particularis. Nunc à forma Examinis Generalis ad ejusdem materiam transeamus.

TRA-